

■ ■ ■ Skal man først bekymre seg for globale tilbakeslag, bør man ha blikket festet lenger bort enn på Europa. Asia er den virkelige drivkraften i verdensøkonomien.

Asia i førerretet

ØKONOMI
HILDE C.
BJØRNLAND

Det er naturlig for en politiker å ta æren for at det går bra. For når det går godt i norsk økonomi, er det politikken som virker. Når det går dårlig, ja da er det finanskrisen eller andre drivkrefter utenfra som har skylden.

Fullt så enkelt er det selvfølgelig ikke. Likevel, siste ukens søkelys på tilbakeslaget i Europa og hvordan det kan dempe veksten i norsk økonomi i tiden fremover tyder på en noe ensidig oppmerksomhet om utlandets rolle i kriser, om det så er journalistene eller politikerne som setter dagsordenen.

Det er imidlertid mye som tyder på at norsk økonomi svinger i takt med utlandet, også i oppgangsperioder, særlig de siste 10–15 årene. Norge hadde ikke vært i nærheten av der vi er i dag uten den globale boomen vi opplevde forut for finanskrisen. Men da var ikke Europa driveren, men fremvoksende land i Asia.

Hva så om veksten i Asia nå flater ut?

Nyere forskning kan underbygge bildet som er gitt ovenfor og hjelpe oss på å svare på slike spørsmål.

Utenlandske faktorer er en svært viktig driver av konjunktorene i Norge, både i oppgang og i nedgangstider, finner vi i to forskjellige studier, den ene av Francesco Furlanetto, Francesco Ravazzolo og Samad Sarferaz (de to første er forskere fra Norges Bank, sistnevnte fra ETH Zürich), og den andre av forsker Knut A. Aastveit (Norges Bank), doktorgradsstipendiat Leif A. Thorsrud (BI) og undertegnede.

Mer enn 50 prosent av svingningene i norsk økonomi kan tilskrives utenlandske faktorer, viser disse arbeidene, som i første omgang enten er eller vil bli publisert som «working paper» i Norges Bank.

De to studiene bruker forskjellige metoder, men gir altså likartede resultater. Globale faktorer er svært viktig for konjunkturforløpet i en

■ VERDENS MOTOR. Det er Kina og dets naboland i Sørøst-Asia som er de virkelige globale driverne i disse tider og dermed også avgjørende for Norges økonomiske utvikling. Foto: Carlos Barria, Reuters/NTB Scanpix

liten, åpen økonomi som den norske. Funnene er helt i tråd med hva Kose, Otrok og Whiteman publiserte i American Economic Review i 2003: Globale drivere har ført til en synkronisering av konjunktorene i land på tvers av regioner.

Men forskerne i de to ovennevnte studiene går lenger enn å se på synkroniseringen av konjunktorene. De skiller også mellom forskjellige drivere og hvor de oppstår. Begge studiene tillegger Asia stor vekt som driver av konjunkturforløpet, direkte eller indirekte via dens virkning på råvareprisen.

Som råvareprodusent skiller Norge seg fra andre industrialiserte land, ved at globaliseringen også har økt vårt bytteforhold. Boomen i Asia har ført til økt etterspørsel etter råvarer, noe som har sendt oljeprisen til værs, med positiv ringvirkning til hele fastlandsøkonomien i Norge.

Og det er særlig etter at Kina ble med i Verdens handelsorganisasjon (WTO) i 2001 at etterspørselen etter råvarer har økt sterkt. Dermed har fremvoksende land fra Asia, og særlig Kina, vært en viktig driver for oppgangen i norsk økonomi i årene forut for finanskrisen.

Hva om Kinas etterspørsel etter råvarer skulle avta eller i beste fall flate ut?

På samme måte som økt global etterspørsel etter råvarer har presset oljeprisen opp, kan fall i etterspørsel senke oljepris

og dermed aktivitet og investeringslyst i oljesektoren i Norge. Og fordi oljesektoren har store ringvirkninger inn i fastlandsøkonomien, er det grunn til å frykte at et globalt tilbakeslag drevet av Asia kan føre til en vanskelig omstillingsperiode i norsk økonomi.

I Australia ser man allerede konturene til at utflatende etterspørsel etter råvarer og mine-

Et globalt tilbakeslag drevet av Asia kan føre til en vanskelig omstillingsperiode i norsk økonomi

raler (særlig kull) fra Asia har ført til redusert investeringstakt i Australias gruver og raffinerier, med dertil økt ledighet og svekket valutakurs. Men til tross for dollarsvekkelsen, denne gangen kan man ikke vente noe særlig drahjelp fra tradisjonell industri, som allerede har avtatt kraftig i kjølvannet av råvareboomen. En periode med omstillinger står for tur.

Avstanden til Australia er

kanskje lang, men lærdommen er den samme: I en situasjon med fall i etterspørsel etter olje og gass vil konsekvensene for en råvareeksportør kunne bli alvorlige.

Det er ikke mye vi kan gjøre med oljeprisen. Politikernes fremste oppgave blir da å gjøre oss mindre sårbare for svingninger i oljeprisen ved å styrke den delen av næringslivet som ikke avhenger av olje. Det innebærer blant annet mer målrettet bruk av oljepenger som kan styrke vår vekstevne, så vi blir bedre rustet til et liv etter oljen.

Og skal politikerne først bekymre seg for globale tilbakeslag, bør de feste øynene litt lenger bort enn på Europa. Det er Kina og dets naboland i Sørøst-Asia som er de virkelige globale driverne i disse tider. Og for Norges del kan Kinas vekstutsikter i ytterste konsekvens innebære ett være eller ikke være som fremtidig oljeland.

■ Hilde C. Bjørnland, professor ved Institutt for samfunnsøkonomi, Handelshøyskolen BI

FLERE INNLEGG
Side 42–43

Innlegg
En ny rolle for legene

Kristian I. Fanghol,
Lars H. Vorland

Ap på bunn
Kai Engedal

Frivillighet
Liv Signe Navarsete

Fem råd for inkludering
Inger Lise Blyverket

OPS og bompenger
Hilde Singasaas

GJESTEKOMMENTAR – ØKONOMI

STEINAR
HOLDEN

ROGER
BJØRNSTAD

HILDE C.
BJØRNLAND

ØYSTEIN
DØRUM

STEINAR
JUEL

PER RICHARD
JOHANSEN

Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10
Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn
inklusive mellomrom Underinnlegg/replik: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord)
Legg ved portrettfoto

■ Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten.
■ Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt

stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere.
■ Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter.

Debattinnlegg honoreres ikke.
Debattansvarlig:
Vidar Ivarsen,
tlf. 22 00 10 59 – 932 56 059
debatt@dn.no